

Мр Велибор Џомић је у беспотребно широком тексту „[Неразумевање цркве и црквене мисије](#)“, исправљајући моје грешке које нису од суштинског значаја, превиђао савремене процесе, као што је на пример политичко-верски у Црној Гори за који се не куда ће одвести, и који нису незанемарљиви због последица које ће се десити у блиској будућности по целину Српске православне цркве! Тако је избегао да одговори на кључна питања која сам поставио у својим текстовима: канонско-уставна утемељеност титуле „архиепископ цетињски“ и „Православна црква у Црној Гори“, који са собом већ повлаче много тога чега у историји није било.

На помињани текст реагујем из више разлога. Прво, полемика може, између осталог, да покаже ко, шта и колико зна. Оно по чему смо Џомић и ја равноправни јесте у чињеници да ни он ни ја нисмо завршили ни богословију нити Теолошки факултет. Додуше, ја имам малу предност у богословском знању јер сам похађао веронауку 1964-1966. године код јереја Петра Олујића, пароха у Врлици код Книна, некадашња Крајина. (Прота је држећи, живи у Сиску, Хрватска, па се моја тврдња може проверити!)

Када се реагује са много више речи од оног што је предмет онда то може да буде и празнословље – говор без чињеница, на пример. Ако се томе дода још и понека испразна реченица типа „Међутим, страх, паника и површно расуђивање не представљају одраз српског православног карактера и зато не разумем овакву и оволику панику, праћену 'пророковањем зла' и инсинуацијама на рачун црквене јерархије, коју демонстрира др Вељко Ђурић Мишина“, онда се запиташ одакле да кренеш да одговараш. Схватиш да је за то потребан подужи текст па помислиш да је боље да одустанеш. Ја, ипак, не желим да одустанем. Како је полемика зачета исправљањем грешака, ред је да и ја пронађем нешто погрешно у Џомићевом тексту.

О грешкама

Џомић је пронашао моје три погрешке. Две је исправио, трећа се односи на хиротонију епископа Николаја Јокановића. Његово објашњење, међутим, није основано!

Познате чињенице показују следеће: Како је дотадашњи митрополит црногорско-приморски Гаврило Дожић 21. фебруара 1938. изабран (и уз малу помоћ Милана Стојадиновића, председника југословенске краљевске Владе) за патријарха, трон на Цетињу је остао упражњен. У тим околностима је архимандрит Николај Јокановић, дотадашњи архијерејски (митрополитов) заменик, на заседању Сабора у Београду изабран 22. јуна 1938. за викарног епископа са титулом епископ будимљански [\[1\]](#)

а хиротонисан на Цетињу на Петровдан исте године. (Узгред, по ранијим тврдњама Велибора Џомића, титула је гласила – епископ полимски!

[\[2\]](#)

) Познато је да се викар бира најчешће за помоћника патријархова. Тако је викар Николај помагао у пословима администрирања Митрополијом црногорско-приморском њеном бившем архијереју, а тадашњем патријарху. Како је децембра 1939. године викарни епископ Николај изабран за епископа захумско-херцеговачког, јасно је да он није био епархијски архијереј у Митрополији црногорско-приморској.

Канонско и владарево право

Џомићева исправка моје тврдње о карловачким митрополитима као носиоцима историјске традиције Пећке патријаршије то јест права пећких патријараха у хиротонијама нових архијереја за друге српске црквене заједнице није, такође, оспорена валидним чињеницама. Узгред, није то моја тврдња. То је општепозната чињеница у текстовима историчара српске Цркве. [\[3\]](#)

Џомић је запитао зашто су први архијереји у Кнежевини Србији Мелентије Павловић и Никифор Максимовић хиротонисани уочи Преображења 1831. у Цариграду а не у Сремским Карловцима и тако несвесно показао слабо познавање црквеног права, канона и историјских околности. Наиме, он је превидио да је после укидања Пећке патријаршије 1766. године један њен део, у овом случају Карловачка митрополија која се налазила на територији аустријске царевине, имао све основе за континуитет, док је други део, у овом случају епархије у Београдском пашалуку, то јест једном делу царевине Турске, био под јурисдикцијом Цариградске патријаршије. По обзнани султановог хатишерифа 1830. којим је настала аутономна Кнежевина Србија али и даље под турском влашћу, стекли су се услови да се затражи и септембра 1831. добије црквена аутономија. Залагањем кнеза Милоша Теодоровића Обреновића, Црква је о Духовима 1836. добила свој Устав! Од тада почиње период редовног стања. [\[4\]](#) Нова прекретница је уследила после Берлинског конгреса 1878. када је Србија добила независност, односно 20. октобра 1879. када је Црква у Кнежевини Србији добила од цариградског патријарха аутокефалност!

[\[5\]](#)

„Аутокефалност“ Цркве у Црној Гори прогласио је књаз Никола Петровић. Толико о канонима!

Ни у једном тексту нисам спорио српство Митрополије црногорске нити тврдио да је била аутокефална јер је познато да је она, канонски и формално али не и стварно, после 1766. била део Цариградске патријаршије. Наиме, чим је укинута Пећка патријаршија, султан је потписао берате новим епископима којима су потврђена права која су им припадала као архијерејима. Такав берат је упућен и епископу Сави Петровићу на Цетиње. Није утврђено да ли је тај ферман донет на одредиште. [6] Зна се да митрополити Цетињске митрополије нису признавали ни турску, ни грчку црквену власт, нити су им били у зависности. То непризнавање, међутим, није им давало више права од Карловачке митрополије. Напротив! Уосталом, Петар I Петровић Његош је хиротонисан 13. октобра 1784. у Сремским Карловцима са титулом „митрополит црногорски, скендеријски и приморски“.

Канони и саборност

Џомић је одбацио моју констатацију да је први канонски митрополит црногорско-приморски био Гаврило Дожих питањем „Зар су његови претходници били неканонски?“ и закључком „Такву тврдњу још до нико до сада није изговорио или написао“. Да мало појаснимо.

Познато је да је дотадашњи (од краља Николе Петровића постављени) митрополит пећки Гаврило Дожих, после смрти митрополита Митрофана Бана, на Сабору Уједињене православне српске цркве Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца 17. новембра 1920. у Сремским Карловцима на канонски начин изабран за митрополита цетињског. [7] Не бих да понављам како су до тада постављани његови претходници у другој половини 19. века на цетињски трон нити да поредим та постављења и избор на Сабору. Принцип саборности, који је толико важан у савременој теологији, нарочито еклисиологији, на коме Џомић инсистира, показује колико је његово поимање, у ствари, допринос апологетисању оних који су створили појмове „архиепископ цетињски“ и „Православна црква у Црној Гори“!

Принцип саборности и „саборности“ види се и на литургијама које служи патријарх

Завођење за Авалу планину

Пише: Вељко Ђурић Мишина
понедељак, 17 октобар 2011 18:02

српски господин Иринеј. На оним где му саслужују високопреосвећени Амфилохије, ђакон из Црне Горе (подучен од старијих) помиње њега као „архиепископа цетињског“, а патријарх у својој прозби позива верне да се моле за митрополита црногорско-приморског! Да ли је реч о синонимима или патријарх као првојерарх на литургији износи свој литургијски суд над псеудоуставном формулацијом „архиепископије цетињске“?

Џомић ми спочитава да не познајем Устав Српске православне цркве и да на Цркву гледам као неко споља, јер је, тобоже за мене, Устав највиши правни акт. Како Српска православна црква нема Уставни суд који би проверавао да ли су поједине одлуке Сабора у складу са тим правним актом, овом приликом позвао сам се на титулатуру у литургијској пракси под омофором његове светости архиепископа пећког, митрополита београдско-карловачког и патријарха српског Господина Иринеја, надајући се да ће се тако појаснити сва нерешена питања која оптерећују верни народ и клир Српске православне цркве како у Црној Гори тако и шире.

Књаз и господар

Не разумем што Џомићу смета што поредим књаза и краља Николу Петровића и Мила Ђукановића и помиње некаквог Ненада Чанка. Уосталом, Никола је био и господар Црне Горе, владао је 58 година. Мило је на власти тек нешто више од 20 година. Господар је постављао архијереје и даривао им Устав, Мило би да то уради у савременој независној Монтенегро. Заједничко им је још и то што обојица, свако на свој начин, нису симпатисали београдске митрополите. Далеко од тога да ми је симпатичан неки Чанак, али и за њега се може да каже да је у много чему, на пример на антисрпству, сличан Ђукановићу!

Узгред, познато је да је митрополиту црногорско-приморском годило да га ословљавају са „господару“. Историја нам казује да није било једне земље са два господара. Иако је Мило дошао на Цетиње код митрополита, а заједно код патријарха Павла, многим је јасно да је Мило господар који митрополиту нуди да некакву Уједињену Православну цркву у Црној Гори! Господар Мило превиђа да се до Цркве не долази тек тако, па ни на начин како је то чинио господар Никола!

У свему томе може се наслутити један од корака: господар Мило би да га митрополит црногорско-приморски замоли за престанак прогањања појединих свештеника због тога

што немају некакве монтенегринске папире...

Случај Грбаљ

Џомић ми спочитава да боље познаје од мене прилике у Грбљу. Представници Паштровића и тамошње Црквене општине тражили су у Патријаршији и Архиву Југославије архивску грађу о храму који је краљица Марија Карађорђевић подигла на Светом Стефану, и прикупили документацију која недвосмислено показује имовинско право Митрополије црногорско-приморске на дотично грађевинско земљиште.

Епилог случаја Грбаљ свео се на протеривање надлежног свештеника Синеше Смиљића, што је честите Приморце са светосавским опредељењем још више удаљило од црквено-политичких потеза митрополита Амфилохија, поготову што није учинио готово ништа да заштити свог свештеника. Остаје питање да ли су историјско-имовинска права грбаљске црквене општине за сада добили локални тајкуни, и којима свештеник толико смета. Шта је у овом случају „Православна црква у Црној Гори“ благосиљала и да ли је дигла довољно гласа против угрожавања егзистенцијалног права и делатности свештеника?

Руски модел у Украјини и Црна Гора

Џомићево негирање конкретног ангажовања архијереја Руске православне цркве на територији где је канонска јурисдикција Српске православне цркве, у овом случају у Црној Гори, нема основа јер је о томе објављено довољно званичних саопштења. [\[8\]](#) Мени је познато, као и Џомићу, и оно што није објављено. (Узгред, неколико речи на ту тему рече ми ових дана и један наш владика, кога коментатори полемике помињу.)

Својевремено је митрополит волоколамски Иларион Алфејев казао да Руска православна црква није само православна Црква Русије већ и Украјине, Белорусије, Молдавије, Казахстана, Естоније, Литваније и Летоније, а такође и православног народа који живи у Кини и Јапану, нагласивши да у кабинету руског патријарха не стоји једна већ 15 застава. „У Црној Гори постоји канонска Црква којој припада већина православног живља и једна мала група самозванаца који настоје да прикажу себе као православну цркву. Што се тиче канонског права православне Цркве, не могу, ни у ком

Завођење за Авалу планину

Пише: Вељко Ђурић Мишина
понедељак, 17 октобар 2011 18:02

случају, постојати две православне Цркве на једној територији! Као што не могу на једној територији постојати две државе!“, закључио је митрополит волоколамски. Ако желимо да „преведемо“ на српски језик те речи, онда бива штошта јасније.

Узгред, кад смо код застава, која се застава вије на јарболу испред Богословије на Цетињу?

На крају

Реторички баласт мр Велибора Џомића, сладуњави ораторски трикови којима прикрива недостатак богословске спреме и површно знање историје, ставља скрибоманију у службу пропаганде митрополита Амфилохија. Наглашавајући како ја не познајем мисију Цркве, Џомић при закључку свога одговора истиче да „ни Црква, ни Срби, ни верници нису ни за какву црквену аутономију...“ Ова реченица показује право Џомићево схватање Цркве, јер као типичан и осведочени припадник клерикалистичке струје раздваја вернике од Цркве, као да је Црква скуп само оних који носе мантију, а да нас при томе није убедио у невиност заговорника аутономије.

[1] *Гласник* Службени орган Српске Православне Патријаршије, бр. 20 и 21 од 26. јула/8. августа 1938, стр. 536-539.

[2] Велибор В. Џомић, „Усташки злочини над српским свештенством“: [www: mitropolija.co.me/istbibl/dzomic-uzlocini/](http://www.mitropolija.co.me/istbibl/dzomic-uzlocini/)

[3] На пример: Радослав Грујић, *Православна Српска црква*, Београд 1921, стр. 146; Рајко А. Веселиновић, „Преглед историје Карловачке митрополије од 1695. до 1919. године“, *Српска православна црква 1219-1969*, Београд 1969; Сава, епископ шумадијски, „Да ли је Карловачка митрополија била аутокефална“, *Гласник права*, књ. 2, Крагујевац 1993, стр. 7-14; Радомир Поповић,

Српска Црква у историји
, Србиње-Београд-Ваљево-Минхен 1997.

[4] Павле Швабић, „К питању о аутономији српске цркве“, *Гласник Православне цркве у Краљевини Србији*, Београд 1903.

[5] Ђоко Слијепчевић, *Михаило архиепископ београдски и митрополит Србије*, Минхен 1983.

[6] Султанов ферман је пронашао Рус, научник, дипломата и конзул у неколико градова у Турској (Призрен) Иван Степанович Јастребов у Пећкој патријаршији и објавио га. Љубомир Дурковић Јакшић, „Удео Цетињске митрополије у борби за успостављање редовног стања у Српској православној цркви“, *Српска православна црква 1219-1969*, Београд 1969, стр. 242 (у даљем тексту: Љ. Дурковић Јакшић, *Удео Цетињске митрополије* ...).

[7] Радмила Радић, *Живот у временима: Гаврило Дожих (1881-1950)*, Београд 2006.

[8] www.fakti.org/spc-je-u-crnoj-gori-crkva-vecine